

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4
фор., на по године 2 фор.За АУСТРО-УГАРСКУ БОС-
НУ и ХЕРЦЕГОВИНУ на год.
6 фор., на по год. 3 фор.За све остале земље годишње
20 фран. у злату, на по године
10 фран., у злату.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

Преплата шаље се поштом или
упутницом непосредно админи-
страцији „Глас Црногораца“ на
Цетиње, или отиранцима пош-
тина на коју драго пошту, а
коме је наручије, г. Петру Рама-
дановићу, к. ц. агенту у Котор,
Дониен се шаљу уредништву
Рукописи се не враћају.За огласе шаља се: за сваку
ријеч или за број од пет цвџа-
ра по 2 новчића на први пут, а
за сваки даљи пут по 1 новчић.

ДВОРСКЕ И ДИПЛОМАТСКЕ ВИЈЕСТИ.

— Н. Краљ. В. Господар отпу-
товао је данас из Париза у Петроград.— Њ. Ђ. Кр. ВВ. Књаз Насљед-
ник и Књагиња Милица и Њ. Ђ. ВВ.
Књаз Франц Јосиф и Књагиња Ана
Батемберг стигли су у уторник из
Бара на Цетиње.— Њег. Височ. Књаз Мирко, у
пратњи г. командира Ј. Вукотића,
одпутовао је у прошлу сриједу за
Француску.— Гђа. баронеса од Макио одпу-
товала је јучер за Беч.— Г. Сторк ауст. угар вице-
консуло при овдашњој аустр. угар.
дипломатској мисији, повратио се је
са својом госпођом са допушта.

ПОЛИТИЧКИ ПРЕГЛЕД.

Цетиње, 30 новембра.

Познат је онај план, по коме је
требало забавити Русију на далеком
Истоку и навести ју, да троши своје
силе то против Китаја то против
Јапона. Јевропска експедиција про-
тив Китаја имала је само отпочети,
а Русија имала је наставити беско-
начну борбу са четиристомилоним
народом, ком је имао Јапон помагати,
да и себе обезбједи од силне сусјет-
ке. А све то да се удаљи пажња и
свага Русије од Јевропе. Нама се
отворено већ поручивало да је Ру-
сија напустила ближи Исток ради
својих интереса на далеком Истоку.
Али тек је гроф Ламадорф дошао на
управу спољне руске политике, одма-
јој је дао такав правац у китајском
питању, који је имао разбити тај
вистрени план њемачко-инглески.
Мјесто да се Русија за вазда заквр-
са Китајем, и посредно са Јапаном,
она је у китајском питању радила
како ће пријатељством обавести нај-
већи народ на свијету. И свјетска
експедиција против Китаја, као што
смо видјели, свршила је траги-комично.

Већ у китајском питању држање
Јапона више је нагињало Русији
него ли Њемачкој и Инглеској, и ко
је пратио петроградске листове, мо-
гао је опазити могућност споразума
и с Јапаном, на који су јевропски
противници Русије полагали посљед-
њу наду. У тој ситуацији долази
баш ових дана маркиз Ито, јапонски
Бисмарк, у Петроград, гдје налази
веома пријатељски дочек и од стране
листова, и од стране владе и од
стране самога Цара. Да се та пишула
боље позлати, заинтересирани су
листови похитали на први мах, да
нам кажу цијелог овога путовања зна-
менитог јапонског државника. Пе-
троградско „Н. Времија“ овако про-
нише о тој цијели: „Када нам ди-
пломатском љубавношћу разјасња-
вају, да је путовање предузето про-
сто ради опорављања здравља, ту се
треба само поклонити. Али осим ди-
пломатског гледишта, свака ствар
се посматра и са гледишта здравога
смисла и ту би требало направно
пожалити Јапонију и Јапонце ако
су се они већ толико просвијетлили,
да дивне климатичке услове своје
отаџбине не наоде довољно благо-
творно за опорављање њиховог здрав-
ља, и јадни Јапонци морају, као Је-
вропејци, тражити по свијету здрав-
ствене кутиће. Пребивање маркиза
Ита у сјеверној Палмири дакле из-
гледа да ће у њој оставити најпријат-

нији утисак, и Петроград ће добити
славу курорта прве класе. „Послије
овог иронисања петроград. лист оз-
биљно наставља: „Ми бисмо само же-
љели, да маркиз Ито понесе из Русије
убјеђење, да су Руси искрени привр-
женици мира и добрих односа са сво-
јим сусједима који се пријатељски
држе према Русији. Ми управо не мо-
жемо да схватимо бригу неких јапон-
ских листова поводом гласова, као да
је једна од главних циљева путовања
маркиза Ита у Јевропу — склапање
савеза са Русијом. До савеза, равну-
мије се, још је далеко, јер треба при-
је уочити неке постојане интересе,
опште обојим паролима, али и уза-
јамно упознавање по себи је важно
за сусједне државе. Присуство рус-
ког генерала Иванова на јапонским
маневрама дало је могућност пре-
ставнику наше војске да се упозна
са врлинама јапонске војске Друш-
тво јапонских трговаца и индустри-
јалаца, које је путовало по Русији,
саопштиће у својој отаџбини користи
трговинског зближења с Русијом. А
честити јапонски државник без сум-
ње ће увидјети у владиним круго-
вима петроградским тврду жељу ми-
ра и осуетно сваке наклоности к
политичким авантурама. љубав према
којима ће маркиз Ито паћи не већ
у Лондону, као што је прије било,
него у престоници много ближе
Петрограду. Зар би сунце Јапоније
много радијасније освјетљавало слику
постојаних јапонско-руских неспора-
зума, и претпоставило зар разгрије-
вати мржњу између двије сусједне
државе? Знајући како је млада и
незрела политичка мисао и политичка
штампна јапонска, ми се не чудимо
томе, што су је могли завести про-
тив Русије и савеза с њом. Није
узалуд маркиз Ито, знајући како је
мало у јапонској штампи солидних
руководиоца, и како су јаки утицаји
оних, којима је то угодно, испред
свога поласка замолио је јапонске
политичке кругове, да се не узнеми-
рују са политичких питања. Штампна
често ради сензационог успеха пре-
увеличава или умањава апаџај по-
чега, што се збило, или што се оче-
кива, или што се тек може збити.
Масе народа су пак далеко од оног
извјештаченог убуђења. Народ у
Јапонији као и у Русији и по свему
свијету жели благаостаја и мира,
као једину валогу општега напретка.
На путу доброга споразума и мира.
Русија и Јапонија наћи ће више уза-
јамно користи, него ли на скупом
путу оштрих сукоба. Може бити да
то не иде у рачун које-кому, што
више, које-кому било би пријатније
гледати смутњу и неспоразум између
два сусједа. Ето од тога треба да се
Јапонци чувају, и ако маркиз Ито
потпомогне, да се Јапонија сачува
од таквих замка наших општих
„доброжељатеља“, он ће за вазда са-
чувати оне симпатије које ужива у
Русији.“

Јапонски државник боравио је
десет дана у Петрограду, и у исто
доба кад је крећао пут Берлина, чу-
ло се, да ће јапонска влада отвори-
ти редовну пловидбу парабродску
између Нипона и Владивостока, и
руски листови објавише, да ће се
главни дио руске источно-азијатске
ескадре са адмиралом Скридловим са
крајњег Истока повратити у Јевропу.
То би био најбољи доказ, ако не већ

савеза, и оно бар доброга споразума из-
међу Русије и Јапоније. Преко своје
околине маркиз Ито пуштио је у
јавност, да је његова тежња, односно
спољне политике, виша да тражи при-
јатељске везе са свима државама, у
колико оне то исто желе, него ли
да тражи наслона код једне или дру-
ге државе. И толико је доста. Руси-
ја одавна жели споразума са Јапо-
нијом, која је све до јевропског по-
хода против Китаја била под упли-
вом Инглеске и Њемачке. Ова посје-
та маркиза Ита у Петрограду свје-
дочи, да се Јапонија отресла тих
уплива, што је у осталом прва воо-
ма важна и сасвим логичка поли-
тичка посљедица велике сибирске
жељезнице.

Царско-руска овдашња легација са-
општила је књажевећем министарству ино-
страних дјела од стране Словенског Добро-
творног Друштва Петроградског следећу
објаву:

„Словенско Благотворно Дру-
штво, од свог постанка, бринуло се
о образовању младих Словена, који
су долазили у Русију. У томе је
Друштво гледало, и гледа ће и одсе-
једну од својих најважнијих задаћа;
и збиља, благодарећи помоћи Сло-
венског Благотворног Друштва, мно-
ги млади Словени добили су у Ру-
сији завршено образовање. Међу тим,
у положају словенских народа Бал-
канског полуострва збило су се
знатне промјене: Бугарска и Србија
имају сада своје владе, способне да
помажу својим поданицима, који те-
же вишем образовању. Са своје
стране Словенско Благотворно Дру-
штво као и до сада готово је, према
ерествима, која има на расположење,
да ради у прилог исте цијели; али
та средства не треба да узалуд троши;
међу тим количина младих Словена,
који се јављају за помоћ Друштву
постојано се увеличава. Њихове наде
понекад остају не испуњене, како
услед тога, што су средства дру-
штвена већ пораздијељена међу мла-
дим људма, који су раније дошли,
тако, особито, услед потпуне непри-
правности истих особа да ступе у
руске учене заводе; многе од њих
треба натраг повраћати о трошку
Друштва.“

„Обзиром на више наложено
жељети би било у тој ствари држати
се шљедећег правила:

„Прије него ли крену пут Ру-
сије, неопходно је да се на вријеме
млади људи обрате Словенском Бла-
готворном Друштву писмено, под-
несећи му свједоштво како о својим
годинама, тако и о свом образовању,
па кренути на пут тек пошто до-
бију одговор, да се има ерестава за
њихово васпитање и образовање, и
да они по стопену свога образовања
и по својим годинама могу рачунати
да ће ступити у један или у други
учебни завод.“

Обраћамо пажњу наших љака и њи-
хових родитеља на ову објаву Словенског
Доброг Друштва Петроградског, с
ошоменом да се имају строго држати уш-
ства, које се у овој објави налази.

ПОЉАЦИ У ПРУСКОЈ.

Познато је већ, како пруска влада
употребљала ова средства да истрејеби
пољску народност у својим границама. У
посљедње доба Јевропа је присуствовала
јавној судској расправи, на којој су били

оптужени и осуђени љаци, који су били
основали неко тобож тајно друштво. А коју
је сврху имало то „тајно“ друштво? Как
је по школама забрањен пољски језик, књи-
жевност и историја, љаци су између себе
основали друштво, у ком ће се у слобод-
ним часовима вјежбати у свом језику, књи-
жевности и историји. Али пошто је то
друштво било „тајно“, његови чланови су
били осуђени по неколико мјесеца тамнице.

Догодило се још грђе. У Врешену
малој вароши у Познањској провинцији
пољска дјеца нијесу хтјели пјевати у школи
„Ја сам Прусе“ и слабо су учили вако
Божији, који се предаје на њемачком језику.
Дјеца су та била тјелесно кажњена. Так
су у школи набијена, да четворо од њих
по љекарској свједошци, нијесу била већ
стању да настављају учење. Мајке те јадне
дјеце, све просте и сиромашне жене, ипак
нијесу могле да издрже своје огорчене и
скупиле су се пред школом и ту дале ве
рава материнском болу. С тога их је прус-
ки суд осудио на тамницу до двије и п
године! Тако су јадна дјеца остала н
улици без алагаја хљеба.

Њемачка штампа то није осудила.
Само неки католички листови наравали с
своју сумњу у културност таквих мјера,
један социјалистички лист њемачки опши-
је, да је пољачкој дјечи грђе у Пруско
него ли бурској у јужној Африци. Али с
се Пољаци у Аустрији и у Русији уабу
нили. Пољски славни романописец Сјени-
јевић управо је ватрени позив на се
Пољаци, и са свију страна стали су дол-
зити обилни прилози у корист пострадали
и нападају на ту њемачку културу. Особит
галички Пољаци тој агитацији дали с
карактер националног покрета. Бучне д
монстрације по улицама у Лавову достиг-
су свој врхунац пред њемачким консулатом.
У Варшави је протест још жешћи би
пред њемачким консулатом, с којег су руси
Пољаци оборили и разбили њемачки гр
Студа су се саставили одбори госпођу
Њака, чиновника ради сакупљења прилог
на ту сврху приређују се преставе и ко
церти; многе гостинице и кафане од-
диле су на ту цијел сав приход од пр
до петнајестог децембра. Трговци у Гал-
цији издали су позив, да се прекину с
трговински односи с Њемачком. Оста
словенске народности изјављују своју сол-
дарност са Пољацима против Њемачке.

Петроградско „Н. Времија“ врло си-
патично пише о пруским Пољацима,
завршује: „Веома је дубокопитно, какав
утисак учинити овај инцидент у пољски
клубу бечког рајхсрата. До сада заузим
положај ипчекивања и није му особит
противно, што није Пољак него чешки:
ступити Холањски први у аустријском ра-
срату енергичним изразима жигосао прус
варваризам у Познањској. По свој прили-
није узнемирила пољске вође ни изја
њиховог органа „Час“, која гласи: „
смо убјеђени као и Бисмарк, да савез А
стрије са Њемачком највише користи
носи Њемачкој. Свака промјена у јевр
ској политичкој комбинацији била би с
шорисна Аустрији. Ми немамо права
потпомажемо снажење Њемачке у Јевро
него напротив дужност да је по могућ-
сти ослабимо.“ До сада још нијесу ови
писали пољски листови.“

Најзначајнија је појава у овим дем-
страцијама против Њемачке, што су се
руски Пољаци нашли побуђени, да к
одушке свом огорчењу пред њемачким кон-
сулатом у Варшави тако енергично и
корист своје угњетене браће у просвије-
ној Њемачкој.

КРВАВИ ДОГАЂАЈ У АТИНИ.

Треба да разјаснимо оне скоран
наше телеграме о крвавом сукобу у Ати-
ни који је оборно владу г. Теотокиса. Тип:
се превода јеванђеља са старогрчкога
новогрчки језик, између којих постоји
лпка разлика. Намјеравало се замијени
неки нетачан превод приватне спекулаци-
аваничним преводом одобрилим синод
Отуда полемика по листовима жете
Владини листови „Акрополис“ и „Ат-
били су за превод Јеванђеља, али кад
штампа опозиције раздражила духове,
нод је дошло закључак против превода.
Но то није издржало универзитетске бу-
ђаке са осталим масама народа ошче пр
од нападаја на уредништво „Аттичк
стова и та је избуна тако расла до в

столице, да је морала војска интервенирати. И тако се дошло до сукоба крвавога. Ту паде седам мртвих и много рањених с једне и друге стране, што је дало повода Теотокисовој влади да даде оставку. Томе догађају чуди се читав образовани свијет, али ко се стави у положај посљедних остатака грчкога народа, на сличан споменике старе славе грчке, лако ће разумјети то сртање у смрт за стари језик грчки — Омиров. Од како се Грчка ослободила радило се да се очисти језик од мјешавине, што су оставили у Омировом језику Турци, Словени и Млечани. У томе су сложни били вазада и влада и универзитет. То питање је постало националним питањем, првим последице питања уједињења грчког.

Не само питање граматичко него и питање изговарања постало је националним питањем. Узалуд је Пенхари, један Грк који живи у Паризу, провјерио начелом нове лингвистичке науке, писао атинском академикару Попадимитрокопу: „Немају разлога Грци да мјешају родољубље у питању изговарања. Ту не улази народни донос. Зар би они хтјели да се њихово изговарање није измјенило од доба Перикла? Није стидно измјенити изговор са измјеном вјекова, него је напротив доказ, да се народ развија, готов да употреби ријеч према новим потребама. Језик није једна ствар непромјенљива, апстрактна: достојанство у народу, који говори, по развоју и природи својих органа гласних. Лингвистика се слијева са физиологијом. Измјене у језику зависе од неопажљивих промјена језичних. Ако допуштате промјена од Омара до Перикла, за што не допуштате оне од Перикла до нас?“ Али залуд све, кад их не допуштају. Сматрали би да је њихова личност историјска и политичка много изгубила, да би прафанисали прадједовску ијеру, уништили позив своје народности. Нова Грчка са старим језиком — то је формула њиховог народног живота.

Овај феномен овог народа — пише римска „Трибуна“ — расијаног по свијету, који се бори против свих закона историје и физиологичке, по јасној мјесечени старе јелинске културе, то је ујесит нашег доба, и заслужује пажњу. Тим више, што не пагледа да ће се родити опет Александар, који ће још једном раширити по истоку језик, који је изразио и значно највише шеније славе ума и поезије међу људима. Последице овог догађаја у Атини, лакше ће се схваћати она борба у српском народу за славено-српски језик и противу новог правописа, и ако нас није привлачила стара књижевност, која би се могла с грчком срачунати, нити одвраћала она поквареност народног језика, која разликује новогрчки од старогрчког језика.

На сваки начин, у овоме отпору грчке универзитетске омладине види се једна лијепа црта народна: *приржености својој ствари*, па и неизгледала *модерни људи*, који безусловно присвајају све новине јевропске савремене цивилизације, без обзира на своју прошлост и на своје ја.

НАРОДНО ЗДРАВЉЕ.

ТУРБЕКУЛОЗА КАО НАРОДНА БОЛЕСТ И БОРБА С ЊОМЕ.

НАПИСАО Д-р Кноф

с допунама превео с њемачког Д-р. Кујачић

(Наставак)

Како се треба чувати од заражене ране?

Постоји на више мјеста веома лијепа обичај, да се све животиње, које су одређене за клање, претходно подвргну тачном и строгом вјештачком прегледу. Ако се пак сама животиња, док је још била жива не подвргне такоме прегледу, то се онда прегледа њезино месо, и све што се нађе туберкулозни, одма се убија и уништава. Гдје човјек није био сигуран, да је био тачан и добар преглед, треба ради боље сигурности, да месо добро кува или пече при температури не мањој од 100 °C. На тај се начин сигурно убијају све туберкулозне па друге бациле. Противу продаје млијека од туберкулозних крава у Њемачкој насупрот нема нити постоји никаквих правила. Много трговаца, који раде искључиво млијеком пробају од времена до времена своје краве помоћу туберкулина, да није случајно која обољела од јектике.

Чишћење и стерилизација млијека. Да би што сигурније отклонили сваку заразу, они се најважније старају, да им штале (стаје), у којим краве живе, потпуно чисте буду од сваке могуће заразе. У сваком случају, гдје човјек није потпуно сигуран, да су краве, од којих се млијеко употребљава, потпуно здраве и негуберкулозне, треба вазада прибјећи *кувању и стерилизацији* млијека, особито ако се оно даје дјети. Тако исто млијеко из мљекарица или с пазара треба вазада пред употребом добро узварити или стерилизирати. Ако се млијеко вари на јакој ватри око 5—6 минута, т. ј. ако оно стоји толико у врућини од 100 °C, то морају све бациле у њему погинути. Исто ће тако бити потпуно стерилизовано ако се држи по сата у врућини од 70 °C.

Како још може ући туберкулозна бацила у пробавне органе?

Бале из носа и пљувача могу служити узроком заразе. Како бале из носа и пљувача од јектичаве чељади врло често садрже бациле, то никад се не треба с таким болесником љубити, особито у уста. Исто тако била од туберкулозних животиња (папагаји, канарике, пети, макеи др.) мож пренијети туберкулозу на чељаде, ако би ово случајно љубило дотичну животињу или јој допуштало, да га лиже. Зато у опће никад не треба, нити је лијепо љубити животиње, нити им допустити да се лижу, па ма оне најздравије изгледале.

Јектичави болесници треба вазада да имају засебне чаше, кашике, виљушке и др; али поред свега тога ипак вазада треба све оно, што припада столу једнога болесника од јектике, добро и добро у води

проврети и тијем ваљано од свега опаснога очистити Јектичави се може вазада сам чувати, да не пушта заразу у своја цријена и друге пробавне органе. Да се не би то догодило не треба много.

Опасно је прождирати ркотињу. Доста је, да болесник никад нишопшто не прождире ни мало од своје ркотине или пљуваче, него да је без икаквога, наравно, лажнога егида вазада што је могуће боље искашљана и избације. Колико је важна овака опомена и пажња, види се из самих проба, које су чинене с лудим јектичавцима. Код ових несрећника, гдје није никакво могуће заштити да се ркотина не прождире, пријевне је туберкулоза необично често појана. Даље би требало, да сваки туберкулозни болесник, прије него узме штогод да једе, добро и добро опере своје руке, јер поред свију мјера за предохрану и чување веома је лако могуће, да је и нехотичне доватао рукама до ркотине и пљуваче.

Како се може накалемити туберкулоза?

Туберкулоза се најчешће може привити, ако се чељаде порече или гдјегод огребе перући порцуланске или стаклене мало ошкрнуте или надломљене пљуваонице. Бациле овим тога могу и онда ући у крв, ако чељаде, које чисти пљуваонице има гдјегод на руци какву ранцу, која би могла доћи у додир с туберкулозном масом. Да би се опасност с те стране избјегла, најбоље је употребљавати металне пљуваонице и у опће вазада имати на уму, шта може чељаде у рђавом случају отуда снаћи. Неки се пут зарази сам болесник, ако метне у уста прст, на коме има ранцу, или ако тај прст обрља којим другим начином туберкулозном масом. Често се дешава, да се љекари, медицинари или марвени љекари исто тако заразе, ако се гдјегод повриједи разним иструметима, који су били претходно обрљани туберкулозном масом. То исто приједи за месаре, дераче и сва слична друга занимања. Ако се по несрећи когод обрече и боји се заразе, то нека одма ово чини: најприје нека пусти, да мало крви отече, па онда нека рану добро-добро испере с куваном млаком водом или још боље, ако има на руци, 5% раствором угљене киселине. Ако ње нема

Ако су пробавни органи особито наклони и спремни за зараду, то се цријена туберкулоза може развити и да се не прождире туберкулозна ркотина. Само се по овим разумије, да дјетићи од искашљате ркотине вазада остају у устима, које при самој слушању усне дуљце, а које и најчешће око зуба, и при неравној коријени језика. То је тврда истина, која је толико пута пробана доказана и потврђена. Разумије се, кад тако чељаде једе, његови валотаји морају пошто по то покупити којугод бацилу и са собом је одвући у пробавне органе, гдје, како је речено, могу проузроковати заразу. Зато нека је најтоплије препоручено свима јектичавцима, да по неколико пута перу дланове, особито прије једа своја уста топлим водом помјешаном с јаким год дефиницијом материјом. Њих има веома много и сваком потребног случају ће требати припитати љекара, који ће прва својој увијености и одредити то или друго средство. Ако болеснику није услед чега год могуће имати никакво љековито средство за тај носач, то нека бар плаче уста што чешће обичном водом. (Преводилоц.)

а случајно има спирита, нека њим тако исто добро опере, рану завие чистим комадићем платна, умоченим у исти раствор угљене киселине и нека одма иде, ако је икако могуће, да пита љекара, шта ће даље радити.

Татуирање. Туберкулоза се може пренијети на чељаде, које се татуира (тако се зове писање и сликање по голој кожи) па ако татуирање извршује туберкулозни мајстор. Ти мајстори, да их назовемо, татуашни, готово сви имају грдан обичај, да ону боју, коју хоће да утрљају у наболкани дио коже, растварају у мијешају у својој сопственој пљувачи. Зато свјесан човјек никад не треба да допусти, да се над њим извршује тај грдни варварски начин кићења.

Обрезавање. У неким мјестима још и дан-данас постоји обичај, да јеврејску дјечу обрезају један сасвијем прости човјек, кога изабере за то или ошћина или пак сам рабинер (тако се зове јеврејски свећеник) Тај назови-оператор, пошто обрече дијете, обично устима испевава крв, што из ране почне текти. Ако је у таком случају тај оператор случајно јектичав, то је онда природна ствар, врло лако могуће, да се невнио дијете зарази туберкулозом. У медицинској је литератури познат цијели ред таквих случајева заразо, од којих су многи смрћу платили. Осим тога благодарећи хируршком незнању ових људи, често се дешава, да после дотичне операције наступе јака крволива или друге жестоке инфекције. За извршивање тих религиозних обреда, повјерилац је морао допније безусловно бити познат бар у неколико с хируршким образовањем. Сада се и пр крв из ране у неким мјестима Њемачке и Француске мора безусловно испавати помоћу нарочите стаклене цијеве или мора бити, што је још много боље, сасвијем изостављено.

(Наставиће се.)

Књижевност, умјетност и просвјета.

Нове књиге.) Примили смо следеће нове књиге:

Кратки црквени устав за свештенике и ученике богословско-учитељске школе по Михаиловом и Николајевићу написао Митрополит Митрофан Бан. Цијена државна штампарија, 1901. Цијена 60 новчића

О Горском Вијенцу — Павле Поповић — 1901. Издавачка књижарница и штампарско-умјетнички завод Пахера у Кисеку у Мостару.

Ово је радња г проф. Павла Поповића из Биограда, која је почела излазити у мостарској „Зори“ још прошле године, а довршена је тек у посљедњој овогодшњој свесци овог ваљаног листа, те у засебној књизи одштампана, као што је и заслуживала. Јер је то књига, која чини част српској књижевности — најљепша и најсавјеснија радња на пољу српске књижевне критике, што ми знамо.

ЛИСТАК.

СКАДАРСКИ ВИЛАЈЕТ.

Г. А. Балдаћи штампао је у Rivista Geografica Italiana своје статистичке биљешке о скадарском вилајету, и како је овај дио Арбаније одавна поље његовог проучавања, заслужује да се и ми упознамо са тим његовим биљешкама.

Скадарски је вилајет један од четири вилајета, по којима господаре Арнаути; остала три су Косовски или Скопљански, Монастирски или Битољски, Епирски или Јањински. Скадарски је најмањи, у њему је арбанашки елемент сачувао своју примитивну чистоту и збијеност и с разлогом се мора сматрати најмогенијим, те заслужује највише пажње са гледишта народносног и научног.

Није још вријеме нити мјесто истраживати и расправљати помоћу оскудне библиографије етнографске и историјске а археолошке о поријеклу арбанашког народа, о његовој прошлој независности, о односима његовим са другима, који су над њим владали и о утицајима унутрашњим и спољашњим, који су га измјенили у његовом бићу од најстаријих времена до нас: ја сам се осмјелио по гдје-гдје у другим мојим радњама на по коју гипотезу, или дискусију, или срачун, с намјером да допринесем подизању копрене, која још биваја сав овај народ у његовим опћенијим цртама, и сада, овим биљешкама, није ми сврха него да пружим најновије статистичке цифре о становништву Скадарског вилајета, додајући Законик Дукађински, да покажем како се то становништво управља, које је Турској подложно само по имену.

Скадарски вилајет има површине око 1000 квадратних километара. Сјеверна му граница полази од горе *Вале* у Црној Гори с југу преко *Вјејска Немуна* а к истоку преко гора *Сала*, одакле се спушта у *Дрин*, који иде до *Ура Виварита*, па ивицама *Мали*

Дзудзес-а, *Мали Сени-а* долази до *Мали* под *Феселер*, па преко *Мали Икаксини*, остављајући на запад *Крују* и *Тирани*; околиши *Арзем*, па од *Кикај-а* иде на море, остављајући на запад *Каваја*, прелазни *Скумби* код *Цермабикаја*, иде преко *Лицеи Тербуф-а* и обрће се коначно к западу код села *Синистрекине* док последи 15 километара дође до Јадрана код *Далман-а* у *Лицеи Кавирета*. На западу граничи с морем и с Црном Гором. Ово су границе најновије и исправљене на погрјешној и старијој аустријској карти и карти Фогела посљедњег издања Стилера.

Овај се вилајет дијели у два санджаката: Скадарски и Драчки, у Скадарски санджакат спадају *казе: Скадар, Тузи, Алесно (Бш), Мирдита, Пука, Круја.*

У Скадарској казу спадају: *опћине: Бојана, Делкенарит, Дринконарит и Крајина; и племена: Клементи, Груда, Хоти, Кастрати, Скрели, Пулати, Сала и Соси Душманит, Слаку, Поерина.* Ранка — у све душа мухамеданских 45,524 — католичких 53,642 а православних 660. (Овај број православних изгледа мало погрјешан, јер је одавно више од 400 православних у самој вароши скадарској и 260 у племену Ранка; а гдје је Врака близу Скадра, па ако ће и у ријетко расијане православне куће до Врава?) Ова племена Балдаћи називаје *Малисорима.*

Каза Тузи броји 2750 мух. и 4450 католика.

Љешка каза: 1500 мух. и 5120 кат Мирдита каза, у коју спадају племена: Орос, Дибри, Фанди, Косенин, Спаци — 8500 католика. (Је ли могуће да у Дибри нема православних?)

Каза Пука: мух. 6130 а кат 430. Каза Круја: мух. 12554 а кат 5030. Скадарски санджакат има у све: мух. 68458, кат 81042 а православних не би имао више од 660!

Санджакат Драчки има следеће *казе: Драч* са округом има мух. 3018, кат. 199 а православних 1520;

Тирани са округом: мух. 31383, кат. 49 а правосл. 990;

Каваја са округом: мух. 16822, а правосл. 2731;

Сјак мух. 14284, кат. 707 а правосл. 751. Санджакат Драчки дакле у све има: мух. 65507, кат. 955 а правосл. 5982.

А *вилајет* скадарски: мух. 133,965, кат. 81,997, а правосл. 6642 — скупа становништва 222,504.

„Овим подацима, који су плод, ма како непотпуни, нових свјесних истраживања — вели г. Балдаћи — завршених на мјесту, контролирани подацима значајним и црквеним, ја се надам да ће се оно питање, које брка до прегеривања статистике Шкенигарског становништва, моћи брзо ријешити приближно и у скадарској покрајини, гдје никада није био никакав попис становништва од стране владе учињен...

„Опће занемарење ове покрајине од стране владе једини је узрок политичке и административне анархије, у којој се налази, у црковне његовог положаја при мору и непосредног саобраћаја са Јевропом. Посљедње статистике веле, да влада троши у овом вилајету 4,233,287 цјастара од прихода 4,584,751; али је прва цифра преко мјере прећерана кад се зна да по свим горима од Црне Горе до ријеке Матије није са никад саградио који мост или који пут, или каква друга радња опће корисна учинила међу овим племенима независних, која се управљају по мјесним обичајним законима. Највећи је владин тронак у државану посаде (Скадар је столица команде једне дивизије, а команда корпусе је у Битољу) и жандармерије, која у покрајини као овој, гдје влада осветла, нема никакве снаге ни углед изван вароши. Драчки санджакат према скадарскоме у бољим је приликама, али би и њему требало и најпростих реформа.“

Горпштакча племена сјеверне Арбаније, чија су главна свјетства: *освета, беса, краја* и *фанатизам*, подвргавају се Дукађинском закону, обичајном, неписаном, који

живи у народном предању као народне пјесме и историјске успомене нејасне и алтериране

Г. Балдаћи доноси тај Дукађински закон, какаво га данас признаје турска влада, јер га је трудно сакупити, како га је установио Дукађин, који је владао крајем средњег вијека (и чије је име прешло на племе, које живи у Кази Пука. Тај закон има 21 тачку, већином казних одредаба: за увреде, убиства, отимачине и крађе.

Дукађин значи Дука Ђовани. Последице опадања византинске царевине, али прије турског освајања, Нарманци су основали Скадар — вели г. Б. — и који дио Арбаније. Отада владајућа фамилија назва се Дукађин. Александар Дукађин био је међу њима најјавнији и изгледа да је он установио закон о ком је ријеч. Балдаћи, провенцијалског поријекла (Ваух), који су владали Зетом, освојилише дио земљишта Дукађинске куће, која остаде на дијевој страни Дрина, у округу Дукађинском и у сјеверним крајевима Мирдитским. Кад је Скендербег постао великим вођом Арбанаса, Дукађинска кућа признала је његову власт. Пошто су Турци освојили Арбанију, Дукађинска породица прими Ислам, од које нише чланова заузимаху високе положаје у царевини. Дукађин Заде Мехмед-паша био је везир под Селимом I и Сулејманом законодавцем. Поставши зетом Селима I, учинио му је велике услуге. Башње је био гувернер у Алепу и у Египту, одакле се врати у Цариград, гдје је умро око 1555. Дукађин Заде Ахмед-бег био је славни пјесник и философ турски у XVI вијеку. Дукађин Заде ефенди, син Мехмед-паше, био је велики судија у Цариграду око 1591 и славни биограф и историчар.

Ову историјску биљешку ученог Италијанца наорпито смо у цијелим превели нашим историчарима.

Најбоље ће сам садржај књиге приказати ову радњу, и за то га ево испишемо: Увод — Преглед радова о „Горском Вијенцу“;

Графа: Јели се и гдје се могла наћи графа за предмет „Горског Вијенца“? — Графа узета из народних прјесама, традиције, историје; липа; мотиви. — Је ли неоригиналноста графе у „Г. В.“ за осуду? —

Предмет: Јединство предмета у „Г. В.“: мишљење г. Решетара о том питању; критика тога мишљења — Анализа „Г. В.“

у потврду јединства предмета: анализа појава (госпођинска скуштина; појава игуманова; појава заклетве; појава на Бадње вече, на Божић, па Младо лето; тројичинска скуштина; појава везирних гласника; појава Драшкова; појава сватова; појава покајница; појава бабе); анализа епизода; анализа кола и посвете. — Сликање народних обичаја у „Г. В.“ и анализа појава и епизода у односу на то сликање. — Композиција,

Радња: Анализа појава у односу на радњу, њену пуноћу и логичност — Драматичност радње. — Оцјена „Г. В.“ по радњу: критика и одбрана са анализом појава у односу на значење њихово. — Је ли „Г. В.“ драма?

Карактери: Има ли карактера у „Г. В.“? — Индивидуалност карактера у „Г. В.“: мишљење г. Решетара о том питању и критика тога мишљења; анализа карактера у односу на њихову индивидуалност (Владика Данило, Игуман Стефан, војвода Драшко, поп Мићо, Мустај кадија, сестра Батрићева, баба, кнезони Јанко и Роган, Вук Мићуновић, војвода Батрић, кнез Раде, сердар Вукота, сердар Радоња, сердар Јанко, остале личности). — Анализа карактера у „Г. В.“ у односу на њихов цртеж; љепоте тога цртежа. — Мане и недостатци цртежа. — Локална и историјска боја у „Г. В.“

Дикција: Љепоте у дикцији „Г. В.“: народни колорит; узвишена лирика; нежност; слике — Завршна ријеч.

Прилози: Помени и подаци о лицима „Г. В.“ — Допуне и исправке — О библиографији Његовој.

Кад се види колико је писац труда уложио у ову радњу, тек се тада може схватити велика љубав, којом је на њој радио; и само та велика љубав може да нам протумачи ону силу финог опажања и анализирања најинтимних мотива, најнезнатних појава до јединства цјелине. „Горски Вијенац“ је и до сада заузимао прво мјесто у нашој књижевности: учени су му се дивили а народ је из њега читана мјеста на памет знао и у обичном животу цитирао гдје треба; али сада знамо и за што се дивимо „Г. Вијенцу“ и за што га народ на пауст зна. Ону унутрашњу вриједност „Г. Вијенца“, оне љепоте његове, које смо ми само осјећали, г. Поповић нам их је показао једну по једну и у једној цјелини, расумачио и расвијетлио; и оделе ћемо са већом насладом читати ово дјело Владичино

Г. Решетар је први уложио озбиљног научног труда у коментирању „Г. Вијенца“ а г. Поповић критички је оцјенио и анализирао са умјетничког гледишта његову садржину и облик — обојица са сјајним успјехом. Нема сумње да ће се њихови радови другим нашим младим силама и даље развијати, али ће они остати полазне тачке сваког даљег научног и умјетничког проучавања и тумачења „Г. Вијенца“ — како ти радови од трајне вриједности.

Књизи г. Поповића је цијена један фиорин, а има 284 и I—VIII страница осмине, уз то је и штампана на финој карти и укусно израђена, као сви радови из штампарско умјетничког завода Пахера и Кисића у Мостару.

Пољопривредни календар за просту г. 1902 — Издање Српског Пољопривредног Друштва. — Уредио Паја Т. Теодоровић-Бакович — Г. XX — У Биограду — Државна Штампарија — 1901. Цијена?

Истина да је овај календар уређен за прилике у Србији, али би он у многоме користио и нашим пољопривредницима, и за то им га најтоплије препоручујемо. Ко жели, ваља да се обрати Српском Пољопривредном Друштву или самом уреднику у Биограду.

Poziv Dalmacije — Preporogaj hrvatske narodne stranke u Dalmaciji i njezina programa. U Spljetu, Stamparija Narodne Tiskare, 1901. Цијена?

Ово је брошурица од познатог Плда Бојданова, као што се из наслова види, политичке садржине. Имала би брзо и друга издања од истог писца под насловом „Организација хрватске народне странке.“

Ueber die Montenegriner. Briefe aus Cetinje aus dem Jahre 1878 von Ljubomir P. Nenadović, übersetzt von Micsna Miladinovisz. Ung. Weisskirchen, Buchdruckerei Peter Kuhn, 1901. Цијена?

Само кад себи преставимо златну садржину писца пок. Љуба Ненадовића „О Црногорцима“, моћи ћемо како треба оцјенити труд и љубав према Црној Гори гђе Милене Миладиновићке, што је уложила у њиховом преводу на њемачки језик; и само кад промислимо на величину њемачког

варода и њемачке књижевности, моћи ћемо оцјенити важност за нас овог њезиног рада. Ово је прва свеска, у којој је изашло једанаест писама, и гђа Миладиновићка обећава, тек јој вријеме допустити, да ће превести и осталих девет писама.

Слава архимандрита Петронија Рајичевића пригодном педесетогодишњице свештеничког службовања 6 маја 1901. Написао С. В. В. Никшић, штампарија акционерског друштва, 1901.

Споменица о педесетогодишњици свештеничког службовања архимандрита Петронија Рајичевића. Написао С. В. В. Никшић, штампарија акционерског друштва, 1901.

Note Statiche sul Vilayet di Scutari e la legge della montagna albanese. A. Baldacci — Estratto della „Rivista Geografica Italiana“, anno VIII, fascicolo VII — 1901. Firenze, tipografia di M. Ricci, Via San gallo, 31.

Un' escursione archeologica del dott. Roberto Pajibeni nel Montenegro. A Baldacci. Roma, presso la Società geografica Italiana, Via del Plebiscito, 102. — 1901.

Г. проф. Валдави овдје говори о археолошкој екскурсији дра Парибенина у Црној Гори, о којој смо ми већ доијели кратку билешику; али сами резултат ове научне екскурсије треба чекати од самог научника.

(Открита потписка) на 1902 год у духовнијем журналу „СТРАННИКЪ“ сь приложеном „Общедоступној Богословској Библиотеци“ и новој серији богословско-апологетических трактатовъ.

Духовнијем журналу „Страникѣ“ будеть издавателъ въ 1902 году по прежњей широкой програмѣ, обнимающей весь кругъ движенія богословско-философской мысли и церковно общественной жизни, интересамъ которой онъ несомненно служить въ течење болѣе сорока лѣтъ. Кромѣ того въ удовлетвореніе насущной потребности нашего времени редакція с 1898 года приступила к крупному литературному предпріятію, именно к изданію „Общедоступной Богословской Библиотеки“, имѣющей своєю цѣлью сдѣлать болѣе доступными для читателей лучшія и капитальнѣйшія произведенія русской и иностранной богословской литературы. Имено:

1) При редакціи духовнаго журнала „Страникѣ“ издается „Общедоступная Богословская Библиотека“ въ качествѣ бесплатнаго приложенія.

2) Въ нее входятъ лучшія и капитальнѣйшія произведенія русской и иностранной богословской литературы повѣсьмъ отраслямъ богословскаго знанія: по Св. Писанію (гдѣ кромѣ вѣдомствительныхъ къ его изученію сочиненій имѣются въ виду изданыя и полное толкованіе на всю Библию примѣнительно къ потребностямъ пастырѣй и проповѣдниковъ), по Основному, Догматическому и Нравственному богословію (лучшія системы изъ русской и иностранной литературы), Библиейской и Церковной исторіи, проповѣдничеству и пр., причемъ для каждой отрасли представительны избираются капитальнѣйшія труды лучшихъ богословскихъ писателей — русскихъ и иностранныхъ.

3) Ежегодно надается по два тома въ 40 до 45 и болѣе печатныхъ листовъ въ томъ, — всего около 1,500 страницъ убористаго, но четкаго шрифта, такъ что подписчики нашего журнала, ежегодно получающа по два тома лучшихъ произведеній русской и иностранной богословской литературы, безъ обремененія себя пріобрѣтутъ цѣлую библиотеку этихъ произведеній, которая при отдѣльной покушкѣ потребовала бы громаднхъ расходовъ, неосильныхъ большинству нашихъ пастырѣй.

Въ теченіе первыхъ четырехъ лѣтъ выхода „Общедоступной Богословской Библиотеки“ подписчиками получены слѣдующія цѣнныя изданія:

а) „Православное соборствовательное Богословіе“ прѣдв. прот. И. В. Толмачева, — капитальное и единственное въ своемъ родѣ сочиненіе въ нашей духовной литературѣ, составляющее вполне необходимую книгу для всякаго пастыря, который по долгу служенія и совѣсти не хочетъ оставать въ нѣмъ при возрастающей жаждѣ къ духовному назиданію во вѣрнопочеченію пастыре;

б) „Исторія Христіанской церкви въ XIX вѣкѣ“, въ двухъ томахъ (Православ. Востокъ и Юносл. западъ) съ иллюстраціями, составляющая вполне понятную потребность для современнаго поколѣнія, которое стоитъ на зарѣ новаго вѣка и поэтому должно знать, что нашъ вѣкъ несетъ въ сокровищницу мировой исторіи, и

в) „Православная Богословская Энциклопедія“ или Богословскій энциклопедическій словарь, содержащій въ себѣ необходимыя для всякаго богословски-образованнаго челоѣка свѣдѣнія по всемъ предметамъ богословскаго и философскаго знанія, съ иллюстраціями и картами.

Въ 1902 году подписчики журнала получатъ 3 и 4-й томы „Правосл.

Богословской Энциклопедіи“ (на буквы В, Г, Д и Е), за которыми въ свое время не замедлятъ послѣдовать и другіе

Кромѣ того съ 1902 г. редакція приступаетъ къ новой серіи богословско-апологетическихъ трактатовъ подъ общимъ заглавіемъ: „Христіанство, наука и невѣріе“, имѣющихъ своєю цѣлью защиту Христіанства противъ новѣйшаго невѣрія во всѣхъ его видахъ. Ежегодно будеть издавателъ по одному выпуску въ 10—12 печ листовъ (около 200 страницъ) въ каждомъ. В. 1902 г. будеть данъ крит. разборъ извѣстныхъ лекцій А. Гарнака „Сущность Христіанства.“

Журналъ по прежнему будеть выходить ежемѣсячно книжками въ 10—12 и болѣе печ листовъ (до 200 стр. въ книжкѣ.)

Цѣна: а) въ Россіи за журналъ „Страникѣ“ съ приложеніемъ духъ томовъ „Общедоступной Богословской Библиотеки“ и одного вып. богословско-апологетическихъ трактатовъ въ семь (8) рублей съ перес. и дост., б) за границей 11 руб. съ перес.

Примѣч. а) Въ отдѣльной продажѣ для неподписчиковъ цѣна „Общед. Богосл. Библиотеки“ 2 р. 50 к. за томъ, а съ перес. 3 руб.

б) Желающіе имѣть выпуски „Библиотеки“ въ изданіи англійскомъ переплетѣ благоволятъ прилагать по 50 коп. за выпускъ.

в) Новые подписчики, желающіе получить уже вышедшіе восемь выпусковъ „Библиотеки“ (четыре тома „Православнаго Соборствовательнаго Богословія“, два тома „Исторіи Христ. Церкви“ и два тома „Прав. Богословской Энциклопедіи“), при выпискѣ всѣхъ прилагаютъ по 1 р. за томъ, а при выпискѣ на выборъ — по 1 р. 50 к.

г) Въ виду связанныхъ съ изданіемъ приложеній большихъ расходовъ, редакція вынуждена печатат ихъ въ ограниченномъ количествѣ экземпляровъ и поэтому подписчикамъ на льготныхъ условіяхъ будеть выдаватъ только по 1 экз. За второй и слѣд. экземпляры подписчики платятъ по 2 р. 50 коп. за экз безъ перес. и 3 р. съ перес., въ англійскомъ переплетѣ 3 р. 50 коп. съ перес.

Адресоваться: Въ редакцію журнала „СТРАННИКЪ“ С.-Петербургъ, Певскій Проспектъ Д. № 182.

За редактора надатель проф. А. П. Лопухинъ.

ДОМАШЕ ВІЈЕСТИ

Цетиње, 30 новембра.

(Са главне годишње скупштине друштва „Цетињске Читаонице и Горског Вијенца.“) У неђељу одржата је главна годишња скупштина друштва „Цетињске Читаонице и Горског Вијенца“ под предсједнштвомъ друштвеног предсједника г. Војвода Сима Поповића, министра просвјете и пръв. послова. — Главне тачке дневног рада биле су: читане извјештаја Управног и Книжевног Одбора, данање оставка тихъ одбора (по друштвеномъ штату) и изборъ новихъ чланова оба одбора. Саслушат је прво извјештај о раду Упр. Одбора уопште, по којемъ се извјештају видѣло, да је рад овогъ одбора за прошлу годину био обилан. Значајно је управно настојање да се рачните друштвени рачуни: наплаћена је повећа сума новаца, коју је друштво имало на дугу још одавно, те је изгледало као да ће ти новци пропасти. Колико је Управа на овоме урадила још болѣе се видѣло, кад је прочитан извјештај о благодѣлн друштва. — Скупштина је једногласно захвалила Управи на усрдномъ труду и одличномъ раду. Захвалност је заведена у протоколъ скупштине. Потом је прочитан извјештај Књиже. Одбора, који је у току ове године уређивао друштвени орган „Књижевни Лист“. Одбор је у свомъ извјештају мотивисао промјену имена друштвеног листа, за тимъ је у извјештају изнио тешкоће, које је имао при уређивању листа, нарочито што се тиче сарадње, нагласив да под досадашњимъ условима данашњи Одбор не би могао и даље остати да лист уређује. Послије подуже дебате о извјештају Књиже. Одбора скупштина се изразила да је Књиже. Одбор подигао углед друштвеномъ органу и да је све за лист учинио, што је према датимъ му средствима учинети могао, те је за то Одбору дата општа скупштинска захвалност, која је и у протоколъ заведена. Скупштина је уважила и ризлоге Књиже. Одбора и још некихъ чланова, који су се приликомъ дебате изјаснили за одборско мишљење: да лист не може изаити даље под досадашњимъ условима, али поредъ свега тога скупштина није приступила рѣшењу о укидању листа, већ је рѣшила да Управни и Книжевени Одбор проуче погодбе под којима би лист и даље могао изаити, па да се по томъ сазове ванредна скупштина, која ће коначно рѣшити ову ствар. За овимъ се приступило избору чланова изъ оба одбора и изабрала је тајнимъ гласањемъ стара Управа и Книжевени Одбор готово једногласно и само су у оба одбора попуњена нека упражњена мјеста. Тако су дакле изабрати у Управни Одбор: пред-

сједникъ Војвода Симо Поповић, потпредсједникъ Мило Дожић, управитељ поручишта Мирко Миџуковић, секретар Илија Маршиновић, благодѣлникъ Ђуро С. Матачевић, економъ Мило Ковачевић, књижевникъ Милан Ј. Павловић, одборници: Јанко Ђукотић, Машан Божовић, Митар Б. Маршиновић, и Јаков Ненадовић и Книжевени Одбор: Др. Т. Милошевић, Ђивко Драговић, Д. Гашало, Мирко Миџуковић и Саво Вулешић. Господа, која су изброта у Књиже. Одбор молила су скупштину, да им још сад прими оставке и да приступи новомъ избору, јер се не могу примити дужности. Скупштина им није учинила по жељи, већ је сходно поменутомъ свомъ рѣшењу замолила Одбор да испитују услове, под којима би могао лист изаити, па да о свему томе реферше у своје вријеме скупштини и онда ће се приступити рѣшењу о даљемъ издавању листа или о његовомъ укидању. Још двије спеске за ову годину уредиће по дужности они, који су покренули „Књиже. Лист“.

Рад је на скупштини текао овако, како доликује интелегенцији наше престонице.

(Из Болнице Данило I.) Господин маркиз де Кастелбланко, бивши извѣрствени посланик и опуномоћени министар Краљевине Италије при нашемъ Двору, при својемъ поласку са Цетиња, изволио је поклонити преко Књиже. Министарства Иностраннихъ Дјела 15 наполеона истој болници, на чему потписата управа изјављује своју топу благодарност.

Управа Болнице „Данило I.“

(Из Скадра.) Шефъ Генер. Штаба царске Гарде Дивизионеръ Н. Пр. г. Шакир-Паша, новонаименовани Валија скадарски, присио је на своје опредѣлене.

Загарач, 25. Новембра 1901. (+ барјактар Радован Миловић — Буричковић.) Овђе је преминуо свијехъ дана један од најбољихъ старихъ јунака нашега племена: барјактар Радован Миловић, из јуначке породице Буричковића.

Рођен је у Загарчу око 1825 год. Ово је достојни потомакъ онога чувеног четника загарачког из XVIII вѣјека, Живаља Вуксанова Буричковића, и као право пиље од сокола, још у младимъ својимъ годинама почео је пристајати у четима онимъ старихъ соколова и јунака, који дневно — ноћно, увијек са ангаром и са цевердаромъ стојаше, као вјерна стража на Катунској граници чекајући и нападајући непријатеља... на очигледъ два крвава града Спужа и Подгорице. У тимъ четовањима Радован је ваза био вјерна слика смјелог и неустрашивогъ борца. У најопаснијимъ тренуцима он је био: хладнокрван војник, поуздан друг, и челични борац, неовостајући никада од првијехъ бојнихъ редова.

Још као дијете у 17-ој години учествовао је у крвавомъ боју на Колозову за освету Јакше капетана 1844. године, па даље у свијема заџевицама, које се готово увијек догађаху испредъ врата два царена града — на крајини и лутој граници.

Кад је витешки и неумрли Кљаз Данило уредио Црногорску војску и њене главаре, тада је Радован постао барјактаром; од тада па до свршетка нашега потоњегъ рата са Турцима његов је барјак на свима позицијама са поносом у прве депршао; његов је сигурни цевердар међу најпрве стријељао, а његов јатаган безъ узамка са првијема муњенито сјекао на мегдану!

У славној битци Граховској 1858 год. када ово смјело јато црногорскихъ соколова, под Великимъ својимъ Војсковођом, до крајности уништи и сатрије голему ордину гордога Кадри-паше, особито се одликовао барјактар Радован, чији је барјак први на турске шанце паљетио, а он, са отпријемъ свсијимъ јатаганомъ, безъ устезања улетио у неспријетелска утирѣња, и првог и другог дана боја девет турскихъ глава одрубико. У боју на Колозову 1858 г. за освету Јока Јовићевића — Цеклиначина, барјактар Радован је међу првимъ у Турке ускочио, гдје је и жина Турчина ухватио и посјекао. Тако и у другимъ бојевима испредъ Спужа, као: на Колозову 1861, на Праквници 1862 и опет под Саџавиц; те крваве а у нашемъ народу запамене године, Радован је био свуда, права слика одличногъ ратника и јунака. Исте 1862 год. у жестокој битци на Пресеци, он је посјекао свидога Турчина Херцеговца големога оцу Вруччевића.

За његова витешка и примјерна дјела, која је учинио у вријеме: од 1840 па до 1878 год. — као одлични јунак, одликован је био: Даниловић крестомъ V. степени, крестомъ св. Ђорђија IV. степ. и свијема готове књижевскимъ медаљама. Барјактар Радован Миловић, са његова свуда јуначкогъ војевања, убрао је себи неумрли спомен у народу свога племена, те ће га се вѣковима сјећати поколења, и приповиједати његова добра и јуначка дјела, и у причи и у прјесми: а наша племенска историја забилежити ће његово име, и станити га у коло најбољихъ јунака својихъ — у ред онимъ челик бораца, који својимъ витешкимъ примјерима подизаху глас и углед себе и племену нашемъ, кас што бјеху: Пуро Мрђенов, Рјамо Лазарева, Дрзго Пуров, Симо Мрђенов, Машан Драговић, са шестъ чувенихъ брати, Богдан Јак-

шић, поп Матијаш, Миљун Петров, и многи други. Но не само на бојном, већ и на мирнога рада пољу, Радован је био живи примјер свога доброга и лијепога; у мирно доба, као приједни и неуморни радник и припремач, ваља је предњачи, у домаћим и војским радовима, те је његов рад увјек одвајао лепотом и уредбом, и са тим је лијепо и поучљиво примјер показивао млађем нараштају; а као мудар и риједак племенит, учествовао је и у суђењу племенских ствари, и са одређеним главарима рјешавао спорове, у чему се опет показивао, као озбиљан, бистар и правичан човјек.

Овај стари јунак бијаше јако омиљен свуда у племену и изван њега, са његова лијепога и занимљивог разговора, који се увјек тичао добрих примјера: јунаштва, чојства и поштовања старих Црногорца; колико је био љубљен и поштован то су му стварно показале онолике масе народа које се у великом броју слепоше код његове куће, на 10 ов. м. ког је дана ови стари витеза за навјек нас оставио. Тог дана опојао га је поп Марко Тупић у саборној цркви св. Симеона у Једношима, а затим је добри старина предат хладноме гробу. Над покојником се са лијепог гонором опростио г. Ј. Велимировић артиљеријски потпоручник, а за тим се велики број народа развиша, жалећи доброга барјактара и јунака Радована Миловића. Покој му ерпекој души! Лака му била ерпека земља, коју је он сто пута јуначком крвљу оросио, вјере ради и слободе драге! —

Загараца.

— Пишу нам с Његуша:

Оних дана сахранисмо осамдесетогодишњег честитог црногорца *Милу Рамова Буриновића*. Покојник рођен је 1821 год. у Веље Зилаге. У 25 ој години живота оде по свијету, да поштенијем радом заради штогод за се и своју фамилију. Године 1853, кад оно све скоро јевропске државе објавише рат братској нам Русији, наш Мићо наваљаше се у Цариграду. Јуначка црногорска крв изазви у њему, те похита у свети Кримски рат, да с браћом Русима продије крв противу најезде охолог Запада. У Одеси ступи у руску војску, у редове које борио се као лав, наносећи у сваком окршају част себи и црногорском имену. Ради његовог ваљедног јунаштва под Севастопољем, гдје је неколико рана добио, Император Никола I. одликовао га је златном и сребрном медаљом.

По свршетку Кримског рата, покојник поврати се у своју милу отаџбину. Блаженопочивши Књаз Данило I. уважавајући јуначке подвиге његове, позове га себи и постави га за свог перјаника. У тој служби остаде само три године, јер му фамилијарне околности не дозволише да даље као перјаник Господара свога служи. За неко доба затим живљаше у своје родно мјесто, касније се преселио у Доброту, код честитог свога јединца сина Рада, позвата которек трговца, гдје га и смрт затече. Но сасвим тми, што бијаше у Приморје иселио, у сваком црногорском рату јуначки је судјеловао и храбро се борио, а за живота свога подигао је себи у родно мјести вјечну кућу, и јединца свога заклео, да га ту укова. Његова се жеља испунила. Мртво тијело јуначког црногорског сина, положено је у родно му мјесту, у присуству многобројног народа. Лака му земља и вјечна усмјена. П. В.

(Из Главног Одбора за издизње дома умоболнијез.)

(Наставак)

Бивши изавјерни посланик и опуномоћени министар Италије на Цетињу г. *Ф. Маркис де Кастелбланки* — преко Министарства Иностранних Послава — навалио је за Дом Умоболних послати фиор. 95.

Преко *Окружног Ријчког Одбора* и његових помоћника придежили су из општине *Ријечке* и *Додошке*.

Г. г. кап. Илија Г. Поповић 5 фиор., Петар Џаневић трговац 20 ф., Мато Чаквић трговац, Петар Милош Пејовић с браћом, Душан Ст. Гвозденовић трговац, Матија Колајић трговац, Перо Андрић Пејовић и сардар Јоко Јовићевић по 5 ф.; Божо Петров Бугар трговац и Матија Слатић трг. по 4 ф.; Нико Поповић, свештеник Михаило Јовићевић, Лабуд Јокшевић Рајнатовић и Симо Широцић трговац по 3 ф.; Илија Штеповић, Петар Ј. Краљевић трг., Крцун Јанковић, Лука Фатић трговац, Гаспра Камца трг., Мехмед Шанић трг., учитељ Андрија Јовић, Лука Богдов Јовићевић фабрикант и Филип Нико Пејовић по 2 ф.; Марк Ноја трговац, Машан Драгов Вујановић, Марко Ђорђић Поповић, Андрија Јокшевић, Стево Бушин трговац, Ристо Ђуров Улић, Илија Ивашев Рајнатовић, Саво Костов Чаквић трговац, Крето Костов Чаквић и Филип Савов Јанковић по 1 ф.; Јоко Газивода, Саво Ускоковић и Јован и Нешо Дарићи по 1 ф. и 50 новч.; Саво Божов Бугар, Перша Б. Михаљевић, Божо П. Јовићевић, Ђуро П. Јовићевић, Божо П. Цијановић, Илија Павишић, Јован Мишов Пејовић, Јован Мрча-

рица, Андро Фатић трговац, Илија Раичковић, Зако Новаковић, Крето Миланов Вујановић, Бошко Гигов Моштровић, Радован Вучековић, сардар Марко Јовићевић, Ђуран Улић, Гајо Прелов Лопичић, Оео Мехмед и Јово Лабудов Ђурашковић по 1 ф.; Јован Ников Пејовић, Шако Бончин Пејовић, Јошо Бошков Михаљевић, Ђоко Јовов Мугоша, Мило Костов Чаквић Мираш Ј. Јанковић Ђуро Гошов, Марко Јоков Пејов. Б. Иво Савов Јовићевић, Мато Загарчалин, Перо Дошов Пејовић, Мито Н. Јовићевић, Лука П. Рајнатовић, Марк Цеза, Ђон Малеа, Косто Пећанин, Мило Марков Пејовић, Јоко Стевов Јовићевић Андро С. Радуловић, Васо Тупић, Хамаз Ефендија, Поц Лиарија, Стево Куповић и Фазли Адем по 50 новч.; Мргуд Савићев Рајнатовић 15 кила жита, Божо Савов Јовићевић 30 новч. гдја Марија Стеванова Гвозденовић 3 ф.; гдја Стане Давоа Вујовић и Јела Ивашева Ђурашковић по 1 ф., Мито Н. Пејовић 50 новч.

Г. г. кап. Мићо Костић и свештеник Лука Јовићевић по 5 ф.; командир Никшић Пејовић 3 ф., Саво Ников Јовићевић и Пеко Ивов Стругар по 4 ф.; офин. Ђуко Мићов Костић 3 ф., Иво Милов Газивода, Нико Богданов Јовићевић, Саво Филипов Газивода, Богдан Маркишић, Јоко Богданов Јовићевић, Саво Матов Рајнатовић, Милош Ников, Бошко Марков, Саво Стевов Вукотић, Мило Матов Рајнатовић, Јоко Дамјанов Колиновић, Ђуро Савов Калуђеровић и Андро Стевов Лопичић по 2 ф.; Радоје Матов, Перша Савов Јанковић, Никола Пеков Стругар по 1 ф. и 50 новч.; Перо Матов, Саво Петков, Марко Андрић, Мило Богданов Јовићевић, Лука Богданов Јовићевић, Саво Ђуров, Илија Савов Јовићевић, Пеко Ђуров Рајнатовић, Марко Милишин Рајнатовић, Јоко Ђурапов Дајковић, Ристо Вукот Вукмировић, Иван Андрић Дајковић, Марко Васов Јовићевић, Мићо Маленков Јовићевић, Илија Јоков Јовићевић, Илија Томов Јовић вић, Јошо Мишов Пејовић, поп Стево Јовићевић, Пеко Гошов, Шуто Стевов Газивода и Перо Јоков Газивода по 1 ф.; Крцун Лазарев, Петар Андрић Вујановић, Никола Лазарев, Перо Јоков Краљевић, Митар Савов Јовићевић, Вукате Филипов Газивода, Милош Марков Дајковић, Филип Ђуров Стругар, Мргуд Андрић, Павић Митров и Лабо Митров Вукотић по 50 новч.; гдја Маше Вућерова Ђурашковић 5 ф.

Свога фор. 329-30; ока жита 10.

Од пр.: 2726174, ок. ж. 24787; бр. 175.

Укуп.: 2759104, „ „ 21797; „ 175; тиг. 3850.

(Наставиће се.)

Телеграми Бечког „Кор. Бира“.

ПЕТРОГРАД, 26 новембра — „Вјесник Фанасе“ говорећи о новим њемачким тарифама царинским истиче корист мојународних трговинских уговора. Влада мора тражити *modus vivendi* да избјегне економски рат. Лиет признаје право сваке државе да штити економске интересе својих поданика. Ако рајхстаг прими нове тарифе и Русија ће морати установити нове тарифе, и тада ће се моћи закључити нови трговински уговор на основи народа најновијашњег.

БЕЧ, 27 новембра. — При другом читању провизорног буџета министар пресједник Корбер изјавио је да није непријатељ чешки, али да влада није трибутарна ниједној странци. Истиче опасност садашње ситуације. Влада ће све употребити да избјегне катастрофу и оствари помироње између народности. Неће се противити реформи устава уставним путем у своје вријеме и својим начиним. Позиваље заступнике да заједнички раде за спас заједничко отаџбине. (Аплаудирање и покрећање.)

СОФИЈА, 27 новембра. — У сабрању је отпочела добата о зајму. Министар Сарафов истакао је, да ће зајмом бити покривени сви висећи дугови, и да ће још преостати 19 милиона, који ће земљи добро доћи. Дувански монопол обећаје земљи 7 милиона више прихода, чим ће се зајам амортизирати. Министар-пресједник Каравелов изјавио је, да текућим приходима дугови не могу бити исплаћени. Земља је близу банкротства и зато је зајам неопходан.

ПЕТРОГРАД, 29 новембра. — Царска породица настанила се у Гачин. Велики Књаз Сергеје Алек-

сандровић са супругом отпутовали су у иностранство.

АТИНА, 29 новембра. — Влада је ставила до знања Дамад-Махмуд-паша, који се налази од неког доба на Крфу, да јој његово држање налаже да га моли да остави Грчку.

БЕРЛИН, 30 нов. — Рајхстаг је упутио пројект нових тарифа одбору од 28 чланова, на је одложио сједнице до 8/1.

РИМ, 1 децембра. — У камари је отпочета расправа о моцији односно стања у Напуљу и јужним провинцијама. Занардели говорници о мјерама у корист Напуља изразио се, што се тиче трговинских уговора, да се влада вада, да ће их закључити са Њемачком и Аустроугарском повољним условима за италијанско земљопривредне производе; такођер се нада да ће постићи задовољавајући споразум трговински и с Русијом. (Одобравање.)

Пољаци у Пруској.

БЕРЛИН, 25 новембра. — „Волфбиро“ доноси званично да варшавски гувернер са властима грађанским и војничким посетити њемачки генерални консулат изјавивши жаљење за нападај на руску владу да ће извјесити нови грб на њему, кривци ће бити кажњени.

БЕЧ, 28 новембра. — У рајхсрају је Дзидусицки енергично протестирао у име Пољака против пруског поступања према Пољацима. Министар пресједник Корбер одбио је тврдње Дзидусицког односно Прусије, изјавивши да влада неће трпјети никад мијењање иностране државе у унутрашње послове. Дискусија о унутрашњим пословима друге државе мора бити искључена и у аустријском парламенту.

БЕРЛИН, 28 новембра. — У расправи пољско интерпелације о афери у Врешену, Билон је рекао, да су покретачи ексеца у Галицији и у Варшави по свој прилици намјеравали помутити односе Њемачке са Аустроугарском и Русијом. Али ти односи нијесу пострадали. Држање влада аустроугарске и руске било је коректно. Руска влада изјавила је жаљење највеће и солидарност пруско руска не може се лако потрести. Такођер Голуховски изјавио је дубоко жаљење и увијерио да ће кривци бити строго кажњени. Билон је завршио велећи да спољне демонстрације не могу упливисати на држање њемачких државника, који ће извршити све да имплементирају описана, који иррити њемачком нареду од стране Пољака. Послије кратке дискусије, препао је рајхстаг на дневни ред.

ВАРШАВА, 28 новембра — Данас је истакнут нови грб на њемачком консулату у присуству особља консулата и руских власти.

Књижевни оглас.

У *К. Ц. Државној Штампарии* изаша је овај уџбеник:

РАЧУНИЦА за четврти разред основних школа. Израдили *Ђуро Поповић* и *Андрија Јовићевић*. Цетиње, К. Ц. Државна Штампариа 1901. Цијена 40 новч.

Може се поручити и купити код *Прве К. Ц. Повлашћене Књижаре*: П. М. Калуђеровића на Цетињу (Cettigné Montenegro) Цетиње, 30 новембра 1901.

Број 134

У П Р А В А
Д Р Ж А В Н Е Ш Т А М П А Р И Ј Е.

Приватне Објаве.

О Г Л А С

Кућу двокаџицу мога оца у „Калуђерској Улици“ број 22. продајем из слободне руке.

Кулац нека се изволи пријавити дољенодписатом о нагодби продаје.

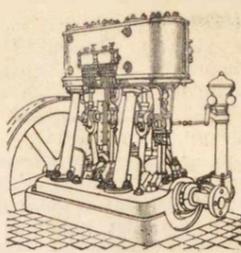
П. Радичевић.

Р. 25

Бр. 34

4-5

Stabilimento Lazarus Fiume



Направљање парних машина, парних котлова и парних лифта по пројектима и кр. ршме машинске.

„Направљање трансмисија и кола“

„Ливаоница гвоздја, челика и туча“

„Поправке“

FIUME: MOLO LUNGO.

П. п.

Бр. 20

12-20



Цетињани на сагајше бесмислено.



ПРВА ДИСТИЛЕРИЈА

РОЗОЛИЈА МАРАШКИНО, ЕЛИЗИР „ВАЛХАЛ“, ЦЕЛИНОВЦА И СВАКОВРСНИХ ЛИКЕРА

Ђ. С. Матавуља

Шибник — Далмација

Препоруча своје производе.

П. п.

Бр. 32

4-6



ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Приликом смрти моје никад незаборављене кћере, мог јединог ђетета

БОРИКЕ

која се преселила у вјечност 5 новембра у 19-ој години свога млађаног живота, за дужност ми је најавити и најтоплије захвалити свијем онима који лично и писмено у мојој жалости пружише ми утјеху, остајем вјечито благодаран.

Хвала г. шефу доктору Перацију, г. доктору Марићу и г. Мишетићу доктору Дубровачком, који се својеким и неуморно заузимање да моје једино дијете излјече.

Хвала поштованој господи свештеницима: г. свештенику и надиратељу Крсту Вукотићу, г. свештенику Убајском Луки Николићу и г. свештенику Трешњевачком Стефану Кнежевину; који на глас смрти моје покојне кћере похиташе и над њом очиташе св. Еванђеље и погреб и испратише до вјечног јој гроба.

Хвала г. г. официрима, барјактарима, перјаницима и народу Цупком, који лично у великом броју присуствоваше при мојој жалости и спроводу моје покојне кћере, и до вјечног јој гроба испратише.

Хвала г. свештенику Ристу Поповићу на Загараца, г. свештенику Творилачком Перу Боленићу, г. Васу Ђ. Кривокапићу заступнику капетанском, г. перјанику Ђуру Р. Вукотићу и писару Марку Т. Перовићу, и другима који ми писмено саучествоваше у мојој жалости.

Хвала свијем мојим пријатељима и познаницима са стране који саучествоваше при спроводу и погребу моје покојне кћере: остајем навјек благодаран.

Цуце, 18. Новембра 1901.

О ж а л о ш к е н и:

Отац: поп Петар; мајка: Јела; ђед: Радован; баба: Јаглица; стриц: Михаило; стрина: Тана, Мијановић.

Р. 220

Бр. 41

1-1